

मुंबई शहर व मुंबई उपनगर जिल्हयातील मिठागर जमिनींचा समुचित वापर करण्याच्या दृष्टीने बृहत् आराखडा मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणामार्फत तयार करणे व सदर प्रक्रियेवर पर्यवेक्षण व संनियंत्रण ठेवण्यासाठी मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली उच्चाधिकार समिती गठीत करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन,
महसूल व वन विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: जमीन २६१५/प्र.क्र. २५/ज-३,
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुख्य इमारत, पहिला मजला,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
तारीख: २१ ऑगस्ट, २०१५.

प्रस्तावना :-

मुंबई शहर जिल्हा व मुंबई उपनगर जिल्हयातील मिठागर जमिनींचा समुचित वापर करण्याच्या दृष्टीने अश्या जमिनींच्या पुढील संभाव्य वापराचे नियोजन करणे आवश्यक आहे. असे नियोजन करताना पर्यावरण विषयक बाबींच्या बरोबरच मुंबईच्या सामाजिक व आर्थिक विकासासाठी आवश्यक विविध गरजांचा ही विचार होणे अत्यंत महत्त्वाचे आहे. या दृष्टीने मुंबई शहर जिल्हा व मुंबई उपनगर जिल्हयातील मिठागर जमिनींच्या संभाव्य वापराचा बृहत् आराखडा तयार करण्याकामी शासन खालील प्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय:-

०१. मुंबई शहर जिल्हा व मुंबई उपनगर जिल्हयातील मिठागर जमिनींच्या पुढील समुचित वापराच्या दृष्टीने विकास नियोजनाच्या प्रयोजनार्थ अश्या जमिनीचा बृहत् आराखडा शासनाच्या नगरविकास विभाग, पर्यावरण विभाग, गृहनिर्माण विभाग तसेच बृहन्मुंबई महानगरपालिका यांच्या सहभागाने मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणामार्फत तयार करण्यात यावा.
०२. सदर बृहत् आराखडा तयार करण्याच्या प्रक्रियेवर पर्यवेक्षण व संनियंत्रण ठेवण्यासाठी मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य यांच्या अध्यक्षतेखाली एक उच्चाधिकार समिती याद्वारे गठित करण्यात येत असून या समितीची रचना पुढीलप्रमाणे असेल:-
 १. मुख्य सचिव - अध्यक्ष
 २. प्रधान सचिव (महसूल) - सदस्य सचिव
 ३. अपर मुख्य सचिव (पर्यावरण) - सदस्य
 ४. प्रधान सचिव (नवि-१), नगरविकास विभाग - सदस्य

५. प्रधान सचिव, गृहनिर्माण विभाग - सदस्य
६. आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका - सदस्य
७. महानगर आयुक्त, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण - सदस्य
८. विभागीय आयुक्त, कोकण विभाग - सदस्य
९. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरण, मुंबई - सदस्य

०३. सदर बृहत् आराखडा तयार करण्याच्या प्रक्रियेमध्ये पुढील मुद्दे विचारात घेऊन आवश्यक ती कार्यवाही करण्यात यावी:-

(१) मुंबई शहर व मुंबई उपनगरातील काही मिठागर क्षेत्रावर यापुर्वीच त्रयस्थ व्यक्तींचे अधिकृत किंवा अनधिकृत हितसंबंध निर्माण झाले असण्याची व काही प्रकरणी त्यासंदर्भात न्यायालयीन वाद प्रलंबित असण्याची शक्यता विचारात घेता, मुंबईतील मिठागर जमिनींची पुढीलप्रमाणे वर्गवारी मीठ आयुक्त, भारत सरकार यांच्या मदतीने करण्यात यावी:-

(अ) मिठागर जमिनीवरील गलिच्छ वस्ती क्षेत्र-

(ब) भाडेकरूंच्या ताब्यातील मिठागर क्षेत्र-

(i) भाडेपट्टा संपलेले क्षेत्र

(ii) भाडेपट्टा न संपलेले क्षेत्र

(२) वरील वर्गवारीनंतर, बृहन्मुंबईतील मिठागर जमिनीचे सर्वेक्षण मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाकडून, आवश्यक तेथे गृहनिर्माण विभागाच्या नियंत्रणाखालील अतिक्रमण / निष्कासन पथकांच्या सहकार्याने करण्यात यावे आणि त्या आधारे विकास नियोजनाच्या प्रयोजनार्थ अशा जमिनींचा बृहत् आराखडा नगरविकास विभाग व पर्यावरण विभागाच्या प्रचलित मार्गदर्शक सूचनांचा परामर्श घेऊन आणि आवश्यकतेनुसार बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या आयुक्तांशी विचारविनिमय करून मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाकडून तयार करण्यात यावा.

(३) सदर बृहत् आराखडा तयार करण्याच्या दृष्टीने बृहन्मुंबईच्या विकास आराखड्यानुसार मिठागर जमिनीवरील आरक्षणे, वापर विभाग तसेच सीआरझेड विषयक अधिसूचनेतील तरतुदी तसेच कोस्टल झोन मॅनेजमेंट प्लॅनच्या तरतुदी विचारात घेऊन या मिठागर क्षेत्रावर सध्या अनुज्ञेय विकासाचा अभ्यास करण्यात यावा.

(४) मिठागर क्षेत्रापैकी ज्या क्षेत्रावर त्रयस्थ व्यक्तींचे हितसंबंध निर्माण झालेले नाहीत, अशा क्षेत्रापैकी किती क्षेत्र विकास आराखडा, विकास नियंत्रण नियमावली व सीआरझेडविषयक

तरतुदीनुसार विकास करण्यायोग्य आहे व किती क्षेत्राचा विकास करणे अनुज्ञेय नाही, याचा तपशील विचारात घेण्यात यावा.

(५) तसेच मिठागर क्षेत्रापैकी ज्या क्षेत्रावर त्रयस्थ व्यक्तींचे हितसंबंध निर्माण झालेले नाहीत, अशा क्षेत्रापैकी सीआरझेडने बाधीत नसलेल्या क्षेत्रावर आरक्षणे असल्यास, किंवा असे क्षेत्र ना विकास वापर विभागात असल्यास, महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगररचना अधिनियम, १९६६ च्या तरतुदीनुसार अशा क्षेत्रावर अपेक्षित विकास प्रयोजन अनुज्ञेय करण्यासाठी आवश्यक तो सुधारणा प्रस्ताव कार्यान्वित करण्याबाबत उचित सूचना करण्यात याव्यात.

(६) मिठागर जमिनीचा समुचित वापर मुंबईच्या विकासासाठी आवश्यक विविध गरजा भागविण्यासाठी (उदा. उद्यान, क्रीडांगणे, नागरी सुविधा इ. याकरिता) कसा करता येईल याचा विचार बृहत् आराखडा तयार करताना करण्यात यावा.

(७) सदर जमिनीपैकी पर्यावरणाच्या दृष्टीने संवेदनशीलक्षेत्र वगळता उर्वरित भागात सर्वसामान्यांना परवडण्याजोगी घरे उपलब्ध करून देण्याच्या दृष्टीने गृहनिर्माण प्रकल्प राबविण्यासाठी नियोजन करता येईल किंवा कसे, याचाही अभ्यास करून त्याविषयी उचित प्रस्तावांचा अंतर्भाव सदर बृहत् आराखडयामध्ये करण्याबाबत विचार करण्यात यावा.

(८) मिठागर क्षेत्राचा विकास करण्यासाठी बृहत् आराखडा तयार करताना राज्य शासनाच्या मालकीच्या अतिक्रमित मिठागर जमिनींवर राज्य शासनाचे झोपडपट्टी पुनर्वसनाचे धोरण राबविण्याच्या दृष्टीने आवश्यक ते नियोजन करण्याबाबत विचार करण्यात यावा. तसेच केंद्र शासनाने त्यांच्या अखत्यारीतील अतिक्रमित मिठागर जमिनीवरील झोपडपट्ट्यांच्या संदर्भात राज्य शासनाचे झोपडपट्टी पुनर्वसनाचे धोरण स्वीकृत केल्यास, केंद्र शासनाच्या अखत्यारीतील अतिक्रमित मिठागर जमिनीवरील झोपडपट्ट्यांच्या संदर्भातही झोपडपट्टी पुनर्वसन प्रकल्प राबविण्याच्या दृष्टीने आवश्यक ते नियोजन करण्याबाबत विचार करण्यात यावा.

(९) बृहत् आराखडा तयार करताना मीठ आयुक्त यांच्याशी चर्चा करून, मिठागरासाठी अद्यापही काही जागा हवी असल्यास, सीआरझेड-१ मधील जागा या प्रयोजनासाठी दर्शविण्याची शक्यता पडताळून पाहण्यात यावी.

(१०) वरीलप्रमाणे बृहत् आराखडा तयार करण्याची कार्यवाही नगर विकास विभाग, पर्यावरण विभाग, गृहनिर्माण विभाग यांच्या मार्गदर्शक सूचना विचारात घेऊन व आवश्यकतेनुसार आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका यांच्याशी विचारविनिमय करून मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाने पार पाडावी.

०४. वरीलप्रमाणे मिठागर जमिनीच्या पुढील संभाव्य वापराचा बृहत् आराखडा तयार करण्याच्या संपूर्ण प्रक्रियेवर सदर उच्चाधिकार समितीने पर्यवेक्षण करावे व संनियंत्रण ठेवावे. अश्या प्रकारे तयार झालेल्या बृहत् आराखड्यास या उच्चाधिकार समितीने अनुमोदन दिल्यानंतर सदर समितीने या बृहत् आराखड्याची शिफारस शासनाला करावी. महाराष्ट्र शासनाने या बृहत् आराखड्यास मान्यता दिल्यानंतर सदर बृहत् आराखडा केंद्र शासनाकडे, केंद्र शासनाच्या अखत्यारितील मिठागर जमिनींवरील नियोजनाच्या संदर्भात, अंतिम मंजूरीसाठी सादर करण्याची कार्यवाही करण्यात यावी.
०५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१५०८२११२४३२०६३१९ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

मनु कुमार श्रीवास्तव
प्रधान सचिव (महसूल)

प्रत,

- १) मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई-३२
- ३) मा. मंत्री (महसूल) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई-३२
- ४) मा. राज्यमंत्री (महसूल) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई-३२
- ५) मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई-३२
- ६) अपर मुख्य सचिव (पर्यावरण), मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ७) प्रधान सचिव (महसूल), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
- ८) प्रधान सचिव (नवि-१), नगरविकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ९) प्रधान सचिव, गृहनिर्माण विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- १०) आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, मुंबई.
- ११) महानगर आयुक्त, एमएमआरडीए, वांद्रे - कुर्ला कॉम्प्लेक्स, वांद्रे (पुर्व), मुंबई-५१
- १२) विभागीय आयुक्त, कोकण विभाग, कोकण भवन, सीबीडी, बेलापूर, नवी मुंबई.
- १३) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरण, वांद्रे (पूर्व), मुंबई-५१.
- १४) सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

- १५) जमाबंदी आयुक्त व संचालक, भूमि अभिलेख, महाराष्ट्र राज्य पुणे.
- १६) जिल्हाधिकारी, मुंबई शहर/ मुंबई उपनगर जिल्हा.
- १७) उप संचालक, भूमि अभिलेख, कोकण विभाग, ओल्ड कस्टम हाऊस, फोर्ट, मुंबई.
- १८) जिल्हा अधिक्षक, भूमि अभिलेख, मुंबई शहर जिल्हा, मुंबई उपनगर जिल्हा.
- १९) प्रधान सचिव (महसूल) यांचे स्वीय सहायक, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- २०) सर्व सह सचिव/ उप सचिव, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- २१) “ ज ” समुहातील सर्व अवर सचिव/ कार्यासन अधिकारी, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- २२) निवडनस्ती, ज-३ कार्यासन, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.